

2019-15679

Het vaststellen van het Deltaplan Armoede.

17 september 2019

Aan de leden van de raad,

Het college van burgemeester en wethouders stelt u voor te besluiten tot:

1. Het vaststellen van de volgende kaders voor de uitvoering van het Deltaplan Armoede:
 - A. inwoners intensiever te ondersteunen bij hun (re-) integratie op de arbeidsmarkt en participatie in de samenleving (Meedoen met perspectief).
 - B. te werken aan een financieel gezonde generatie en intergenerationele armoede te bestrijden (Generaties in de plus).
 - C. onzichtbare armoede in beeld te brengen en de inwoners die het treft te ondersteunen (Armoede in beeld).
 - D. negatieve effecten van armoede te verzachten en zo veel mogelijk inwoners in staat te stellen zelfstandig mee te doen in de samenleving (Van arm naar warm).
 - E. de samenwerking met betrokken partners en informele netwerken te intensiveren om het bereik te vergroten (Samenwerken is de sleutel).
2. Een bedrag van €400.000.- vanuit het resterende budget 2019 te verschuiven naar 2022 t.b.v. uitvoering van interventies binnen de gestelde kaders.
3. De begroting dienovereenkomstig te wijzigen.

De secretaris,

De burgemeester,

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van

De griffier,

De voorzitter,

portefeuillehouder: Jansen, T.
informatie: Romy Verstraeten
telefoon: 078 770 36 30
e-mail: rr.verstraeten@zwijndrecht.nl
bijlagen: 1
ter inzage:

Toelichting

Inleiding

In deze bestuurlijke periode is de bestrijding van armoede door u als een belangrijk prioriteit gepositioneerd. Uit uw raadsprogramma blijkt dat u het belangrijk vindt dat zoveel mogelijk inwoners mee kunnen doen in de samenleving en dat het leven in armoede daarbij geen belemmering mag zijn. Speciale zorg is er voor het toenemend aantal kinderen dat opgroeit in armoede. De negatieve spiraal van armoede en een uitkering moet worden doorbroken, door huishoudens met financiële problematiek effectiever te ondersteunen, te investeren in financiële zelfredzaamheid en door inwoners betere kansen richting werk te bieden. Om aan deze doelstellingen te werken heeft u met de vaststelling van het uitvoeringsprogramma voor 3 jaar een additioneel budget van € 500.000 voor de uitvoering van een Deltaplan Armoede beschikbaar gesteld.

De inzet via het Deltaplan Armoede komt bovenop de huidige reguliere inspanningen. Het is goed om te markeren dat die inspanningen al niet gering waren. Zwijndrecht voert een ruimhartig beleid. Een belangrijk deel daarvan is belegd in de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GrD) en wordt uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). Daarbij kunt u denken aan de collectieve zorgverzekering, het SMS-kinderfonds en het minimabeleid, maar ook aan intensieve inzet om inwoners met een bijstandsuitkering te laten participeren of aan het werk te krijgen (Participatiewet). De regionale inspanning wordt lokaal aangevuld met voorzieningen als een kindpas, een outreachend team om (onzichtbare) armoede op te sporen en de inzet van Zwijndrecht Werkt. Met het onderwijsachterstandenbeleid, de brede school en de kinderopvang (VVE) worden de kansen voor kinderen die opgroeien in een achterstandspositie vergroot. De lokale plannen jeugd en gezonde levensstijl, dragen bij aan gezond opgroeien en leven en met De Buurtaanpak wordt gericht geïnvesteerd in de leefkwaliteit in de kwetsbare buurten.

Armoede is een grote maatschappelijke uitdaging

In Nederland komen 6 miljoen huishoudens moeilijk rond, hebben 1,5 miljoen huishoudens betalingsachterstanden en leven 320.000 mensen ondanks hun baan in armoede¹. Ook nu het Nederland economisch voor de wind gaat, zien we dat woon-, energie- en zorgkosten een steeds groter beslag op het huishoudbudget leggen en dat de loonontwikkeling de stijgende kosten van het levensonderhoud nauwelijks kan bijhouden. Een grote groep inwoners krijgt daardoor de huishoudbegroting niet of nauwelijks sluitend. Een fundamentele oplossing van deze problematiek vraagt om ingrijpen van de Rijksoverheid. Het toeslagen- en belastingstelsel van het Rijk is simpelweg niet op orde, waardoor het voor te veel inwoners met een bijstandsuitkering niet loont om te gaan werken en inwoners inkomen mislopen of onterecht ontvangen en in de schulden komen.

¹ Uit onderzoek Divosa (2019)

Deze aan armoede gerelateerde problematiek komt door de onevenwichtige opbouw van het Zwijndrechtse woningbestand in Zwijndrecht (veel 'goedkope' sociale huur en koopwoningen), ook vaker dan gemiddeld in Nederland voor. In Zwijndrecht komen naar schatting 2679² inwoners moeilijk rond, heeft ruim het dubbele aantal³ te maken met problematische schulden en groeien ruim 1200 kinderen op in armoede. De huidige opbouw van het woningbouwbestand is nauw verbonden aan bovenstaande statistieken. Met onze huidige inspanningen en met de intensivering via het Deltaplan Armoede, maakt Zwijndrecht aantoonbaar het verschil.

Tegelijkertijd verdampt dit effect in elk geval (deels) in de statistieken, omdat de eerdergenoemde opbouw van het woningbouwbestand, maakt dat sprake is van een netto instroom van mensen met een laag inkomen en een groter risico op armoede. De effectiviteit van onze inspanningen en de intensivering via het Deltaplan Armoede, is daarmee niet direct te relateren aan de ontwikkeling van de statistieken. Voor het bijsturen van de statistieken, is de mate waarin het lukt om via de woningbouwambities te sturen op de bevolkingssamenstelling minstens net zo belangrijk. Te meer omdat de eerdergenoemde additionele investeringen die Zwijndrecht doet om armoede te bestrijden, de leefbaarheid te verbeteren en sociale problematiek terug te dringen op lange termijn niet houdbaar zijn.

De inzet van het Deltaplan Armoede

Waar het nationale deltaplan een totale oplossing was om een ramp als in 1953 te voorkomen, kunnen we dat van het bijgaande Deltaplan Armoede helaas niet zeggen. De fundamentele oorzaken van armoede liggen voor een belangrijk deel buiten de directe gemeentelijke invloedssfeer. Dat ziet Zwijndrecht echter eerder als een uitdaging, dan als een belemmering. Zwijndrecht draagt om die reden actief bij aan de lobby van onder andere Divosa, waarin de Rijksoverheid wordt opgeroepen om verantwoordelijkheid te nemen en onder andere het toeslagen- en belastingstelsel op orde te brengen. Daarnaast richt Zwijndrecht met het Deltaplan Armoede op dat wat wel beïnvloedbaar is.

Het Deltaplan Armoede is een nieuwe stevige investering in de bestrijding van armoede in Zwijndrecht. Op basis van analyses, ervaringen in de uitvoering, (landelijke) ontwikkelingen, gesprekken met mensen die in armoede leven en werksessies met interne collega's en externe (charitas)organisaties zijn de vijf hoofdlijnen van het Deltaplan benoemd:

- A. Meedoen met perspectief.
- B. Generaties in de plus.
- C. Armoede in beeld.
- D. Van arm naar warm.
- E. Samenwerken is de sleutel.

Uw raad wordt voorgesteld deze vijf lijnen de komende drie jaar te beschouwen als het kader waarlangs een dynamische uitvoeringsagenda wordt opgebouwd die tussentijds kan en moet worden bijgesteld op basis van nieuwe inzichten, prioriteiten en ontwikkelingen bij de Rijksoverheid en binnen de GrD.

² Op basis van laatst bekende trends en ontwikkelingen (SCP, 2018)

³ Op basis van laatst bekende percentages (Nibud, 2019)

Eerder genomen besluiten (met datum en nummer)

N.v.t.

Beoogd resultaat

Het terugdringen van armoede op basis van interventies volgend uit de vijf hoofdlijnen van het Deltaplan Armoede.

Argumenten (30 secondenregel)

1.1. De intensiveringen vanuit het Deltaplan Armoede leveren een belangrijke bijdragen aan de bestrijding van armoede in Zwijndrecht.

Het uitgangspunt is het voorkomen en bestrijden van (langdurige en/ of zwaardere) effecten van armoede en het scheppen van voorwaarden (of het wegnemen van belemmeringen) voor een toekomstperspectief waarin inwoners (weer) zo volwaardig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving. De dynamische uitvoeringsagenda, die opgebouwd is (en wordt) langs de vijf hoofdlijnen borgt een samenhangende aanpak van armoede en is erop gericht om het verschil te maken voor inwoners die (tijdelijk) te maken krijgen met armoede.

2.1. We hebben 2019 nodig gehad om de aanpak af te stemmen met onze partners en de start van de uitvoering goed voor te bereiden.

Eind 2018 heeft u het uitvoeringsprogramma 'financiële vertaling van de ambities uit het raadsakkoord' vastgesteld. Op dat moment werd voor drie jaar € 500.000,- beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Deltaplan Armoede. In het eerste halfjaar van 2019 is in de organisatie en met onze belangrijkste partners hard gewerkt aan de inhoud van dit plan en zijn de vijf hoofdlijnen gepresenteerd en positief ontvangen. Tijdens de heisessie van 26 maart 2019 heeft u de hoofdlijnen positief ontvangen en feedback gegeven op de eerste invulling hiervan. Het tweede halfjaar staat in het teken van een gedegen voorbereiding van de uitvoering en zijn (en worden) de afspraken gemaakt om bij de start van het jaar te starten met de uitvoering. Dit heeft ervoor gezorgd dat in 2019, maar zeer beperkt middelen zijn (en worden) uitgegeven. Om recht te doen aan het plan, het doorlopen traject samen met partners en het initiële besluit om voor drie jaar middelen beschikbaar te stellen, wordt verzoeken wij u om €400.000,- vanuit 2019 te verschuiven naar 2022 om zo de continuïteit tot aan de nieuwe raadsperiode te borgen.

Kantttekeningen/risico's

1.1. We hebben de Rijksoverheid hard nodig om de doelstellingen rondom de bestrijding van armoede te bereiken.

De fundamentele oorzaken van armoede liggen voor een belangrijk deel buiten de directe gemeentelijke invloedssfeer. Zo zien we dat een grote groep inwoners steeds meer moeite heeft om de huishoudbegroting sluitend te krijgen en is het toeslagen- en belastingsysteem van het Rijk niet op orde. Zwijndrecht is aanjager van een lobby van Divosa om deze problematiek bij de Rijksoverheid onder de aandacht te brengen.

1.2. Het in de begroting opgenomen terugverdieneffect kan niet alleen gerealiseerd worden via uitvoering van het Deltaplan Armoede.

Het Deltaplan Armoede is onderdeel van het eind 2018 door u vastgestelde uitvoeringsprogramma 'financiële vertaling van de ambities uit het raadsprogramma'. Om het uitvoeringsplan te kunnen bekostigen, zijn terugverdieneffecten vastgesteld en opgenomen in de begroting. Met name het terugverdieneffect 'verminderen bijstandsuitkeringen' is in relatie tot dit Deltaplan Armoede relevant. Dit terugverdieneffect loopt op tot 750.000 euro in 2022. Het aantal bijstandsuitkeringen is echter sterk afhankelijk van autonome ontwikkelingen (economie, regionaal- en rijksbeleid). De statistiek 'inwoners met een bijstandsuitkering' is daarnaast scherp gekoppeld aan de mate waarin het lukt om effectief te sturen op een evenwichtige bevolkingssamenstelling. Tot slot wordt in de GrD gewerkt met een regionaal solidariteitsmodel. Als het aantal inwoners met een bijstandsuitkering in Zwijndrecht significant afneemt, vinden die opbrengsten geen directe vertaling in de Zwijndrechtse bijdrage aan de GrD.

1.3. Het bereiken van de doelstelling rondom armoede is nauw verbonden aan de doelstelling om te komen tot een evenwichtige bevolkingssamenstelling.

Armoede gerelateerde problematiek komt door de onevenwichtige opbouw van het woningbestand (veel 'goedkope' sociale huur en koopwoningen) veel voor in Zwijndrecht. Daarbij zorgt het huidige woningbouwbestand voor een netto instroom van inwoners met een laag inkomen en een groter risico op armoede. Het Deltaplan kan daarmee zeer effectief zijn, maar alleen zichtbaar worden in de statistieken als tegelijkertijd werk wordt gemaakt van een evenwichtige bevolkingssamenstelling. Het is daarmee zaak dat de gestelde doelstelling 'een evenwichtige bevolkingssamenstelling bereiken door balans in de woningvoorraad' in de uitvoering wordt verbonden aan het Deltaplan Armoede (effectief sturen op de woningvoorraad).

(Extern) draagvlak

Het Deltaplan Armoede is tot stand gekomen op basis van input vanuit de gehele organisatie en onze belangrijkste partners. In de verdere voorbereiding en uitvoering wordt nauw samengewerkt.

Duurzaamheid

N.v.t.

Aanpak/uitvoering/evaluatie

De dynamische uitvoeringsagenda (zie Deltaplan Armoede) wordt jaarlijks bijgesteld op basis van tussentijdse ontwikkelingen en resultaten. Per uitvoeringsjaar informeren wij u over de voortgang van de 5 kaders en de resultaten vanuit de interventies. Medio 2022 vindt de eindevaluatie plaats en delen wij de inzichten m.b.t. ingezette interventies en eventueel het continueren van deze interventies.

Communicatie/publicatie

Vanuit de lijn Armoede in beeld wordt gedurende de looptijd van het plan voortdurend gecommuniceerd over de diverse interventies vanuit de dynamische uitvoeringsagenda.

Personeel/organisatie/SCD

Aan het Deltaplan Armoede wordt uitvoering gegeven vanuit vijf gelegeheidscoalities. De gelegeheidscoalities bestaan uit interne collega's, maar ook externe partners. De gelegeheidscoalities worden aangestuurd vanuit de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling.

Financiën

Voor het Deltaplan Armoede heeft u gedurende drie jaar € 500.000,- beschikbaar gesteld. U wordt verzocht om het in 2019 niet uitgegeven budget, te verschuiven naar 2022. Daarnaast zijn de volgende budgetten direct gerelateerd aan het bestrijden van Armoede:

- Lokaal minimabeleid € 170.000,-; structureel, gepresenteerd t.b.v. overzicht
- Kleine subsidies € 40.000,-; structureel, gepresenteerd t.b.v. overzicht.
- Extra participatieplekken € 62.000,-; incidenteel in 2019, tot € 248.000,- in 2022.